

Forbundets rettskontor må altså om- eller nyorganiseres. På Oslo-møtet i oktober fikk Rettskontoret sitt eget styre, som er underlagt Forbundet og samarbeider med dette. Styret består av: Høyesterettsadvokat Albert Wiesener, fru Solveig Stang og cand. mag. N. R. Fløttre. Dette styre arbeider med saken.

I mellomtiden fortsetter Rettskontoret under kyndig ledelse, men med redusert personale, i Skippergata 44 III, Oslo. Det blir altså ikke noe avbrekk i virksomheten.

Spredningen av sann og saklig opplysning -- avisartikler, brosjyrer, bøker etc. —

Avskjedshilsenen —

Forts. fra 1. side.

Jeg skal derfor bare påpeke et par ting som kanskje kan bidra til å forklare at nettopp hun, som i kraft av sin stilling skulle være istand til å tegne et riktig bilde av sitt «klientell», slett ikke har maklet annet enn et vrengebilde.

Den alltid smilende frøken Pram: Tydeligst ser jeg henne for meg på prekestolen, som hun meget energisk greide å komme seg opp på, skjønt hun ellers hadde vanskelig for å ta seg frem og var sjelden gjest i seller og brakker. Fra sitt høye stade kunne hun la en jevn ordstrøm sile ned over oss som lunken søt-suppe i opptil 2 stive klokketimer. Når temaet interesserte henne. Temaer som f. eks gammel tysk festligholdelse av advent med steker av gås og gris, med sauser og kaffe og kaker så det svidde i de tomme tarmene våre før vassgrauten. Eller om kvinnelige prester, kvinner som aktive geistlige med ordentlig kappe og krage i Breggravs norske kirke! Sol, bare sol!

Av adventsherligheter fikk vi en liten krans med lys opphengt i kirken. Den mettet ikke meget.

Kvinnelig prest har en bramhertig Gud spart oss for på Bredtveit til denne dag.

«Den smilende sadist» var det en som kalte direktøren. Men hun var syk, døden nær og fra seg av angst for sine nærmestes skjebne, så hun visste vel ikke hva hun sa.

Margrethe Parms «undersåtter» var for en stor del unge friske kvinner, innestengt fra

Det nye Storting trer sammen i januar. Vi kan vel uten videre gå ut fra at dette Storting står mere ubundet av begivenhetene omkring okkupasjon og frigjøring, og derfor har et friere og mere nøkternt syn på mange spørsmål enn det Storting, som ifølge Chr. S. Oftedal var sammensatt slik: «Av 150 medlemmer har 59 vært fengslet av tyskerne, de fleste av dem i tyske fengsler og konsentrasjonsleirer. Ytterligere 22 av medlemmene var under krigen i landflyktighet på grunn av illegal virksomhet.»

Forbundet har under utarbeidelse en henvendelse til det nye Storting, likesom Forbundet vil søke kontakt med stortingsmenn enkeltvis og — om mulig — i grupper. Den skriftlige henvendelse til Stortinget vil — hvis økonomien tillater det — bli utgitt som brosjyre.

Nel, dette blir jo altfor langt! Jeg får derfor slutte her denne gang. Men følg med i «8. Mai», hvor Forbundet fra tid til annen vil orientere interesserte om arbeidets gang.

K a p p, den 29. desbr. 1949
Hroar Hovden.

normalt liv, de var elsket og savnet, de fikk brev, endog kjærlighetsbrev som det da tildels var frøken Parm som satt og brøt og leste, sursurerte som det heter. Selv var hun gammel og av en ublid skjebne slått til invalid fra sin tidligste ungdom.

De modnere årsklasser i anstalten var som regel mødre eller bestemødre, representert fra en side av livet som var lukket land for Mragrethe Parm.

Det er betegnende for hennes mentalitet at hun, smilende som alltid, holdt forelesninger i psykologi for dette auditorium og fant seg kompetent til — stadig smilende — å veilede i seksuelle problemer.

Det kan også nevnes at direktøren som kjent var en skattet søndags-ettermiddags-kaffe-søster i bispegården.

Den åndelige næring som her — ved siden av kaffen — sivet inn, har vel også hatt en viss virkning i en viss retning.

Jeg tror ikke at vi Bredtveitfanger, forhen- eller nåværende, skal ta oss nær av frøken Parms utgydelser.

De tør ha sin nærliggende, psykologiske forklaring.

Å forstå, er å tilgi. La oss iallfall prøve!

x («løslatt på prøve»).

Tyskland til å unngå hungerskatastrofe, som i 1918. Dette var både livs- og krigsviktig for Tyskland.

Man må også tenke på at utvidelsen av tungtvann-produksjonen hos Hydro kun i mindre grad berodde på at større kraftmengder og flere vannstoff-elektrolysører ble tatt i bruk, anslagsvis kun en fordobling. Det vesentlige grunnlag var forbedringer i den regulære vannstoffelektrolysen og i den benyttede tilleggsmetoden for tungtvann samt helt nye tilleggsapparater og metoder som ble sjaltet inn på flere av de igangværende produksjonstrin. Slike metodeforbedringer tar lang tid, men Hydros fagfolk i alle avdelinger hjalp til så godt de kunne. Først måtte en finne det teoretiske grunnlag, så utforme ideen, eksperimentere i laboratorier, projektere et lite prøveanlegg, bygge og prøve dette, så utforme et

prosjekt og konstruere de store apparater, bygge disse på forskjellige verksteder, som oftest med store materialvansker, prøve så i bedriften for å finne passende driftsstoffer, katalysatorer etc., endelig bygge og montere de store apparater og innarbeide driften. Så kunne man etter ytterligere flere uker eller måneder — avhengig av i hvilket trinn av produksjonen vedkommende forbedring var gjort — endelig få den større produksjonsmengde av ferdig tungtvann. Selvsagt måtte Hydros tekniske og økonomiske sentralledelse være med på notene og likeledes ledelsen i andre av Hydros bedrifter måtte hjelpe med fagfolk, materiell, arbeide etc. Arbeidet ble med stigende energi og i stigende omfang drevet videre selv etter sabotasje-sprengningen den 27/2 1943, og ville ha resultert i ca. 14 kg produksjon pr. døgn i november 1943 hvis ikke tyskerne hadde stoppet produksjonen i august 1943.

Kapasiteten var da av Hydro utviklet til 50 ganger så meget som Hydro produserte da tyskerne overfalt landet i 1940 — og dette tiltross for at Hydro like før tyskerne innmarsj, av den franske militærattasje var blitt anmodet om levering av hele tungtvann-beholdningen, mens det tidligere bare hadde vært vitenskapelig interesse for tungtvann, og de måtte vite at tungtvann kunne ha krigsbetydning.

Til tross for at produksjonen av tungtvann i Norge var slutt i august 1943 — og høykonsentrasjonsapparatene på Vemork var demontert, så bombet allikevel 190 amerikanske fire-

Norsk Hydro.

Driften ble ikke stanset. Det ble ikke innsatt noen «bobestyrer». Og for noen dager siden hørte vi at dette selskap i 1949 har hatt et driftsoverskudd på 11 — elleve — millioner kroner.

Vi har intet hørt om inndragning og «erstatning» for Norsk Hydro.

Hvordan kan dette henge sammen? Det kan da ikke være likhet for loven. Eller gjelder loven bare for de små, og for noen bestemte personer. I tilfelle er humbugen i «rettsoppgjøret» verre og mere himmelropende enn vi noensinne hadde tenkt.

En som arbeider med landssvikoppgjøret skal ha sagt: «Hydro kunne ikke angripes, for det ville være det samme som å skjære av den gren vi selv sitter på.» Og videre: «Andre må ofres på folkeopinionens alter.»

Det må antas at disse uttalelser røper en del av sannheten. Det er vel også mulig at myndighetene er redde for å anvende de ulovlige landssvikanordninger på Norsk Hydro av hensyn til den utenlandske storkapital.

Vi beklager ikke Norsk Hydro. Vår anklage gjelder Erstatningsdirektoratet og rettsoppgjøret i sin alminnelighet som har ruinert så uhyre mange, som var små og veike, og ikke hadde utenlandsk storkapital i ryggen.

NS-folk blir møtt —

Forts. fra side 1.

slikt forbund skal trenge disse 100-kronesedlene så mye bedre enn andre. — Det er jo også så populært å snakke om «utplyndringen av arbeiderklassen»! Men «frende er frende verst», heter det også.

Nok om det. Slike ting vitner tydelig om at myndighetenes påståtte gode vilje i denne sak ikke kan være særlig sterk. Det er da også svært lite å se på partiprogrammene foran valget om dette — et av de største og vanskeligste problemer — i Norge etter krigen. Du kan lete både hos regjeringspartiet og hos de «borgerlige», men når det gjelder å tale sannhetens og de undertryktes sak er de alle like tause.

Vi skulle sette pris på om LO.s formann, herr Konrad Nordahl ville være vennlig å gi en utredning i «8. Mai» eller i en annen fremtredende avis om når og på hvilken måte disse «mulkt»-bestemmelsene er blitt truffet og satt ut i livet, på hvilket juridisk grunnlag de

og dog så ung i sinn.

Knut Hamsun:

PA GJENGRODDE STIER

«En, to, tre, fire — slik sitter jeg og noterer og skriver småstubber for meg selv. Det er ikke til noget, men bare en gammel vane. Jeg løkker varsomme ord. Jeg er en kran, som står og drypper, en, to, tre, fire —»

Det er den gamle dikter — 90-åringen på Nørholm — som sier dette, underfundig og stillferdig i sin bok «På gjengrodde stier» som er blitt til forargelse for mange, men til glede for desto flere. — Jeg utgir en bok i september, sier han i et brev i sommer. Der står en tale. Det er blitt en forsvarstale, måtte jeg ha tatt med viktige ting, som jeg nu har utelatt. Nu får det bero med bare dette. —

Slik har han ment det og slik får vi ta det. Han begynner med hus-arresten 26. mai 1945 og slutter med St. Hans 1948: «I dag har høiesterrett dømt og jeg ender min skrivning». Det er hans siste ord i den 185 sider lille bok, som er en broget blanding av minder allesteds fra, krydret med en herlig ironi og litterære småbuketter mellom krystallklare fremstillinger av det som har overgått ham siden han ble tatt med i raset under den store forfølgelse. Naturlyrkeren forneker seg ikke. Han er fremdeles like ung av sinn og et og annet sted stiger han til høydene, som når han forteller om småfuglenes lek om våren, andre steder finder vi igjen hans kjærlighet til markens grøde og til vandrelivet. Mter andre steder lar han vredens svepe fare over ryggen på dem, som i den nye rettens navn driver psykiatiske forsøk med ham og roter i hans privatliv: «Jeg kunde skrike av redsel for å få noget indblandet her bak min kones ryg nu da hun er likeså arrestert som jeg». — «Jeg var et meneske, som var kommet ut for den for mig utenkelige indlægning til observasjon på en sindsykeklirik. Professor Langfeldt kunde skalte og valte med mig som han lystet — og han lystet meget».

Ja, dene professoren får gå igjen, og frem gjennom tidene vil denne menneskelige boken kunne fortelle om, hvad «Kretsens» tjener kunde tillate seg overfor vergeløse mennesker. Hele verden vil få vite, hvorledes nordmenn opptrådte overfor sine egne landsmenn i selvtektens og selvrettferdighetens navn. Den vil få vite det — det håper vi — innen ensretthetens sensur har formådd å stanse bokens utbredelse. — «Professor

hviler og hensikten med dem. Pussig nok har dagspressen — såvidt vites — til nå ikke nevnt denne spesielle straffemetoden — hva det nå kan komme av. Eugen Nilssen.

Eldre mann og voksen datter ønsker opph. på bondegård. B. m. «Hjelp på gården nr. 10».

Langfeldt vet med sig selv at han ikke er meget skikket til at trænge ind i og tukle med intimiteter i et fremmed ekteskap. Han er for fast og firkantet, hans hode er fuldt av lærte ting, og disse ting hører til i rubrikker, i liv og lære.»

Tråden i boken er arrestasjonen, oppholdet på sykehus og gamlehjem, den forsmadelige reise til Psykiatrisk Klinik og rettssaken. Hans tale i retten er gjengitt stenografisk — et lite mesterverk i all sin enkle menneskelighet. Den slutter slik: «Det var bare disse få og enkle ting jeg ønsket å uttrykke ved den lellighet, for ikke hele tiden å være likeså stum som jeg er døv. Det har ikke vært ment som noe forsvar fra min side. Det som kan ha lydt slik kommer bare av stoffet i min tale, det kommer av at jeg var nødt til å nevne en del kjennsgjæringer. Men det har ikke vært ment som noe forsvar, derfor har jeg heller ike ymtet noe om mine vitner som jeg vel kan ha noen av å henvise til. Og jeg har heller ikke villet nevne mitt øvrige materiale som jeg vel også kan ha noe av. Det kan utstå. Det kan vente til en gang siden, til kanskje bedre tider og til en annen rett enn denne. Der kommer vel en dag imorgen også, og jeg kan vente. Jeg har tiden for meg. Levende eller død, det er likegyldig, og fremfor alt er det likegyldig for verden hvordan det går det enkelte menneske, i dette tilfelle meg. Jeg kan vente. Jeg får vel slikt å gjøre».

Ja, han resignerer, ikke av motløshet, men av menneskekunnskap og visdom: «Vi er allesammen på reise til et land som vi kommer tidnok til. Det haster ikke med os, vi tar Tilfældighetene med på Veien. Det er bare Narrer som griner mot Himlen og oppfinner store Ord om disse Tilfældigheter, de er mere utholdende end vi og kan ikke undgås. Ja kjære, hvor de holder ut og er uundgåelige».

Er denne boken Knut Hamsens siste ord til verden, vil den også bli stående som et menneskelig dokument. Full av poesi, i en sprogdragt som er en nytelse for enhver skjønner i en perlekrans av minder fra barne-dagene og ungdommens kamp, rik på visdomsord, som Pans og Vandrerens etterkommer, hellig i vrede, myk under naturens velde, slik står den for oss. Et forsvarsskrift? Ja, men det er en god samvittighets tale som vil gjenglyde overalt, hvor det enn er klangbund etter den onde tids herjinger i sinn og skinn. St. St.

Løssalgpris 25 øre

Opplag: 9200.

Nordmørspostens Trykkeri